

Georg Kühlewind Alapítvány

Karácsonyi hírlevél

2024

Valamennyi olvasónknak fényteli karácsonyi ünnepeket és boldog új esztendőt kíván a Georg Kühlewind Alapítvány nevében az alapítvány kuratóriuma:

Pál József

Böszörményi László

Fenyő Ervin

*

Eckhart mester

(1260 k.-1328)

A születést elszenvedő emberről¹

Fordította

Schneller István²

Ubi est, qui natus est rex Judaeorum?³

(Máté evangélium 2,2)

---

¹ In Meister Eckhart: *Deutsche Predigten und Traktate*. Herausgeber Josef Quint; München, Hanser, 1977; 58. prédikáció. Magyarul: Eckhart Mester: *Válogatott prédikációk*; Tipotex Kiadó 2017; 411. oldal

² Schneller István írja a *Válogatott prédikációk* 428-429. oldalán, a *Fordítói megjegyzések* között: „A kiválasztott szövegekhez jegyzeteket csak a legszükségesebb mértékben készítettem [...]. Az előforduló bibliai helyeket Eckhart meglehetősen szabadon idézi. Egyrészt azért, mert az általa elmondani kívántak szellemében formálja át a szöveget, másrészt feltehetően emlékezetből teszi mindezt. A fordításához fűzött lábjegyzetekben a Magyar Bibliatársulat újfordítású *Bibliája* (2014) alapján szerepeltettem az eredeti bibliai helyeket. Ahol Eckhart a protestáns bibliafordításban nem szereplő könyveket idéz [...], ott lábjegyzetben a Magyar Bibliatársulat által kiadott *Deuterokanonikus bibliai könyvek a Septuaginta alapján* [Budapest, Magyar Bibliatársulat, 1998] című kötetből idéztem.” A fordító idézett szövege – mely a könyvben megjelent valamennyi prédikációra vonatkozik – a karácsonyi hírlevél szokott formája miatt került lábjegyzetbe a fordító nevével. A [...] megjegyzés szövegrövidítést jelöl. Erre azért kerülhetett sor, mert a fordítónak erre a prédikációra vonatkozó közléseihez ennyi is elegendő volt. F. E.

³ „Hol van a zsidók újszülött királya?”

Arra figyeljetelek ennél a születésnél, hogy *hol* is történik. „Hol van az, aki megszületett?” Én azonban arról szólok, ahogy többször mondtam is, hogy ez az örök születés a lélekben teljességgel ugyanúgy történik, ahogy az örökkévalóságban, nem kevésbé és nem jobban, mert egy születés van, és ez a születés a lélek létében és alapjában történik.

Lássátok, kérdések merülnek fel ezzel kapcsolatban. Először is: mivel Isten szellemi módon minden dologban jelen van, és a dolgokban bensőségesebben és természetesebben lakozik, mint ahogy a dolgok saját magukban vannak, és bárhol is van Isten, ott működni, önmagát megismernie és igéjét szólnia kell (felveti a kérdést): vajon Isten e munkálkodása számára milyen különleges tulajdonságai miatt van előnyös helyzetben a lélek más, értelemmel megáldott teremtményekkel szemben, akikben szintén Isten lakozik? Figyeljetelek hát a következő tanításra!

Isten minden dologban benne van, lényegének megfelelően, működve és hatalommal. *Szülvé* azonban csak a *lélekben*; mert *minden* teremtmény Isten lábnyoma, a lélek azonban természeténél fogva Isten képére formáltatott. Éppen e születés ékesíti fel és teszi tökéletessé ezt a képet. E működésre és e születésre egyetlen más teremtmény sem fogékony, csakis a lélek egyedül. Bizony, aminek tökéletes jelleggel kell a lélekbe jutnia, legyen az egyenletesen áradó isteni fény vagy kegyelem és boldogság, mindannak szükségképpen *ezzel a születéssel* kell a lélekbe jutnia és sehogy másképp. Várakozz erre a születésre önmagadban, és megtalálasz minden jót és minden vigaszt, minden gyönyört, minden létezést és minden igazságot. Ha *ezt* elmulasztod, akkor *minden* jót és minden boldogságot elmulasztasz. Ami hozzád ebben eljut, tiszta létet és állandóságot hoz számodra; amit azonban *ezen* kívül keresel vagy szeretsz, az megromlik, vedd azt, ahogy és ahol akarod: az mindent megromt. Ellenben ez ad létet egyedül, minden más megromlik. Ebben a születésben részed lesz az isteni kiáradásban és annak minden adományában. Azok a *teremtmények*, amelyekben *nincsen* Isten képmása, erre nem lesznek fogékonyak, mert a lélek-kép különösképpen ehhez az örök születéshez tartozik, ami teljesen sajátos és különös módon a lélekben történik, és az Atya a lélek alapjában és legbelsejében viszi végbe, ott, ahova soha egy kép sem világított be és egyetlen erő sem tekintett be.

A második kérdés ez: mivel e születés műve a lélek létében és alapjában történik, így hát ez éppúgy megtörténik-e egy bűnösben, mint egy jó emberben: miféle kegyelem és haszon rejlik ebben *számomra*? Ha pedig a természet alapja mindkettőjünkben egyforma, vajon a természet e nemessége örökre megmarad azokban is, akik a pokolban vannak?

Figyeljetelek a következő tanításra: e születésnek az a sajátossága, hogy mindig új fényel történik. Változhatatlanul erős fényt hoz a lélekbe, mert olyannyira jó, hogy ki kell árasztania magát, bárhol is legyen. Ebben a születésben Isten árasztja fényel önmagát a lélekbe oly módon, hogy a fény a lélek létében és alapjában olyan gazdag lesz, hogy túlárad és átfolyik az erőkbe és a külső emberbe is. Éppen így történt ez Pállal is, amikor útján Isten fényével megérintette és szólt hozzá. A fény visszatükröződése kívülről is láthatóvá vált, úgy, hogy útítársai is látták, és Pált körül vette, éppen úgy, ahogy a szenteket is⁴. A fény túláradása, amely a lélek alapjában van, átárad a testbe, és az meg is telik világossággal. Ebből azonban a *bűnös*

---

⁴ „Már Damaszkusz közelében járt, amikor az égből egyszerre nagy fényesség ragyogta körül.” (*Apostolok cselekedetei* 9,3.)

semmit sem képes befogadni, még csak nem is méltó rá, mivel bűnnel és gonoszsággal telített, s ezt hívják „sötétségnek”. Ezért hangzik el: „A sötétség nem fogadja be, és nem is ragadja meg a fényt.”⁵ Ott van a hiba, hogy az utakat, ahol ennek a fénynek be kellene jönnie, hamisság és sötétség terheli meg és zárja el. Fény és sötétség viszont nem állhat fenn együtt, úgy, ahogy Isten és a teremtmény sem: ha Isten belép, a teremtménynek azon nyomban ki kell lépnie. Ezt a fényt az ember adandó alkalommal észre is veszi. Ha valamikor is Istenhez fordul, azonnal fény ragyog és csillan föl benne, és tudatja vele, hogy mit kell tennie és mit kell elhagynia, és sok más tanítást is ad, amelyről korábban mit sem tudott, vagy amelyből mit sem értett. „Honnan és hogyan tudod mindezt?” Láss és figyelj! A szívedet gyakran megérinti és a világtól elfordítja valami. Hogyan is történhetne mindez, ha nem egy ilyen megvilágosodás révén? Mindez olyan finoman és örömteli módon történik, hogy mindattól eltávolít, ami nem Isten vagy isteni. Istenhez édesget téged, sokféle jóra emlékeztet, és nem is tudod, hogy honnan jön mindez. Ez a bensőséges vonzódás semmiképpen sem a teremtményekből ered, és nem is valamiféle tőlük származó útmutatásból, mert az, amit a teremtmény mutat vagy munkál, mindig kívülről érkezik. Az *alapot* azonban csak *ez* a működés érintheti meg, és minél jobban kiüresíted magad, annál több fényt és igazságot és világosságot találsz. És ezért van az, hogy bármelyik ember csak akkor került tévútra, ha már a kezdetben kilépett ebből az alapból, és túlságosan is a külsődleges dolgokhoz akarta tartani magát. Szent Ágoston mondja: sokan voltak, akik fényt és igazságot kerestek, ámde mindig csak kívül, ahol az nem volt. Ezért aztán végül olyan messzire kívülre kerülnek, hogy soha többé nem jutnak haza, soha nem kerülnek újra haza és újra belülről. Ezért nem találták az igazságot, mert az igazság belül van az alapban és nem kívül. Aki tehát a fényt és a minden igazságba való belátást akarja megeléjteni, az fürkésze és figyelje ezt a születést önmagában és az alapban. Ekkor minden erő kivilágosodik, s hozzá még a külső ember is. Mert amint Isten az alapot belül az igazsággal megérinti, a fény beleveti magát az erőbe, és ekkor az ember egy ideig többre lesz képes annál, mint amit bárki neki megtaníthatna. Így szól a próféta is: „Mindenkinél, aki tanított, többet ismertem meg”⁶. Lássátok: mivel ez a fény *a bűnösben* nem ragyoghat és nem világíthat, *ezért* lehetetlen, hogy ez a születés megtörténjen benne. Ez a születés nem állhat fenn a bűnök sötétségével együtt, jóllehet nem az erőben, hanem a létben és a lélek alapjában történik meg.

Most pedig egy további kérdés merül föl. Mivel az Atyaisten csak a lélek létében és alapjában szül és nem az erőben, milyen kihatással van *ez az erőkre*? Milyen szolgálattal kell ehhez hozzájárulniuk, hogy tétlenek maradjanak és ünnepeljenek? Miért szükséges, hogy az *erőkben* ne történjék semmi? Ez jól feltett kérdés. Nos, figyeljete a következő tanításra!

Minden teremtmény egy végcél érdekében végzi munkáját. A végcél mindenkor első a szándékban és utolsó a kivitelezésben. Így céloz meg Isten minden munkájában egy nagyon is boldogító végcélt, azaz önmagát, és azt, hogy a lelket minden erővel ehhez a végcélhoz – azaz önmagához – vigye. *E célból* végzi Isten minden munkáját, *e célból* szüli az Atya az ő fiát a lélekben, hogy a lélek minden ereje épp ehhez a célhoz érjen. Kifürkészi mindazt, ami a lélekben van, és hívja őket erre a vendégségre és fogadásra. Mivel azonban a lélek erőivel

---

⁵ „A világosság világít a sötétségben, de a sötétség nem fogta fel.” (*János evangélium 1,5*)

⁶ „Így szóltam magamban: sok bölcsességre szert tettem, és mind felülmúltam, aki előttem Jeruzsálem fölött uralkodott. Sok bölcsességet és tudományt latra vetettem.” (*A prédikátor Salamon könyve 1,16*)

szétterült kifelé és szétszóródott, mindegyik a maga tevékenységébe – a látás ereje a szembe, a hallás ereje a fülbe, ez ízlés ereje a nyelvbe –, ezért a lélek bensőben végzendő munkái gyengébbek lesznek. Mert minden szétforgácsolt erő tökéletlen. Ezért hát, ha a lélek erőteljesen a bensőben akar működni, minden erejét haza kell hívnia az összes széttöredezett dologból és össze kell gyűjtenie őket a belső munkálkodásra. Szent Ágoston mondja: a lélek inkább ott van, ahol szeret, mintsem ott, ahol a testnek életet ad. Egy példázat! Volt egy pogány mester, aki egy művészetnek adta át magát, mégpedig a számolás művészetének⁷. Minden erejét erre fordította, ült a hamuban, számolt és kutatta művészetét. Ekkor jött valaki, aki kardot rántott – ez a valaki nem tudta, hogy ő mester –, és ezt mondta: „Azonnal mondd meg, hogy hívnak, vagy megöllek!” A mester olyan mértékben magába mélyedt, hogy nem látta az ellenséget, nem is hallotta, s nem volt képes arra figyelni, amit az akart, és arra sem, hogy az csak annyit szeretett volna hallani tőle, hogy mondja azt, hogy „engem így és így hívnak”. Miután pedig ez az ellenség hosszasan és sokáig üvöltözött vele, de ő nem válaszolt, levágta a fejét. – Mindez egy természetes művészet elsajátítása miatt történt. Mennyivel inkább kellene nekünk minden dologból visszavonulnunk, és minden erőnket összegyűjtenünk ama cél érdekében, hogy az egyetlen, megmérhetetlen és örök igazságot szemlélhessük és megismerjük. Ehhez gyűjtsd minden érzékedet, minden erődet, egész értelmeket és teljes emlékezeteket, hogy mindez abba az alapba vezessen, amelyben ez a kincs rejtve nyugszik. Azért, hogy ez megtörténhessen, tudd meg, hogy minden más munkádtól meg kell szabadulnod, és egy nem-tudásba kell elérkezned, ha ezt meg akarod találni.

És itt újra felmerül egy kérdés. Nem lenne-e értékesebb, ha minden egyes erő *saját* működését megtartaná, és egyik a másikat és még Istent sem hátráltatná *saját* működésében? Nem lehetséges-e, hogy bennem meglegyen egy olyan természetes tudás, amely *nem* hátráltat, úgy, ahogy Isten minden dolgot ismer hátráltatás nélkül, és ahogy azt a szentek is teszik? Ez pedig hasznos kérdés. Figyeljete a következő tanításra!

Az üdvözültek Istenben csak *egy* képet szemlélnek, és ebben az *egy* képben ismernek meg *minden* dolgot; igen, Isten maga is így néz magába, és így megismer önmagában minden dolgot. Nincs szüksége arra, hogy az egyiktől a másikhoz forduljon, ahogy azt nekünk tennünk kell. Ha ebben a földi életben úgy lenne, hogy mindig egy tükör lenne előttünk, amelyben *egy* pillantással *minden* dolgot látnánk és egyetlen képben megismernénk, akkor sem a működés, sem a tudás nem jelentene számunkra akadályt. Mivel azonban *nekünk* az egyiktől a másikhoz kell fordulnunk, ezért lehetetlen *számunkra* elidőzni az egyiknél anélkül, hogy a másik ne hátráltatna. Mert a lélek olyan szorosán kötődik az erőkhöz, hogy oda áramlik azokkal, ahová azok áramlanak, mert minden munkában, amit végeznek, a léleknek ott kell lennie, még hozzá odaadással, hiszen máskülönben ezek az erők nem tudnának *egyáltalán* működni. Ha pedig odaadásával szétárad a külső munkákban, akkor szükségképpen belül, a belső munkában annyival gyengébb lesz. Mert ehhez a születéshez Isten egy üres, zavartalan és szabad lelket akar, amelyben semmi más nincs, mint ő egyedül, és amely semmi és senki másra nem tekint csak őrá egyedül. Ebben az értelemben mondja Krisztus: „Aki valami mást szeret, mint engem, apát és anyát és sok más dolgot gyengéden szeret, az nem méltó énhozzám. Nem azért jöttem a

---

⁷ Arkhimédészről van szó, aki szülővárosában, Szürakuszaiban élt, és egy római katona i. e. 212-ben, az ostrom alatt megölte, amikor a homokba rajzolta az ábráit.

földre, hogy békét, hanem azért, hogy kardot hozzak, hogy minden dolgot lemetsszek, és leválasztom a nővért, a fivért, az anyát, a gyermeket és a barátot, aki valójában az ellenséged. Mert amivel bizalmas viszonyban vagy, az valójában az ellenséged.”⁸ Ha a te szemed minden dolgot látni akar, ha füled minden dolgot hallani akar, és szíved minden dolgot meg akar gondolni, bizony akkor mindezekbe a dolgokba a lelkednek szét kell szóródnia.

Ezért mondja egy mester: Ha az embernek egy belső munkát kell elvégeznie, akkor minden erejét be kell vonnia, igazán, mintegy a lelke egyik szögletébe, és minden kép és forma elől elrejtőznie, és akkor majd képes lesz ott munkálkodni. Ehhez még a felejtéshez és a nem tudáshoz is el kell jutnia. Hogy ezt a szót meghallhassuk, mindennek csendben és hallgatásban kell megtörténnie. Az ember nem szolgálhatja jobban ezt a szót, mintsem csenddel és hallgatással; *itt* tudja ezt meghallani és igazán megérteni, ebben a nem-tudásban. Ahol az ember semmit sem tud, ott teszi ismertté és nyilvánítja ki magát mindez.

Nos, itt megint felmerül egy kérdés. Azt mondhatnátok: Uram, ön minden üdvünket egy nem-tudásra építi. Ez mégiscsak úgy hangzik, mint egy hiányosság. Isten az embert arra teremtette, hogy *tudjon*, ahogy a próféta mondja: „Uram, tedd őket tudóvá!”⁹ Ahol tudatlanság van, ott hiány van és üresség; az ilyen valaki egy állatias ember, egy majom, egy bolond! – és ez igaz mindaddig, amíg az ember ebben a tudatlanságban *megmarad*. Ezért: az embernek egy átalakított tudásra kell eljutnia, és ehhez ennek a nem-tudásnak nem *nem-tudásból* kell származnia, hanem a *tudásból* kell egy nem-tudáshoz elérkeznie. Akkor tudók leszünk az isteni tudással együtt, és ekkor tudatlanságunkat a természetfölötti tudás megneemesíti és megszépíti. És ebben, ahol szenvedőként viselkedünk, tökéletesebbek vagyunk, mintha tevékenykednénk. Ezért mondja egy mester, hogy a hallás ereje sokkal nemesebb, mint a látás ereje, mert az ember több bölcsességet tanul a hallgatásból, mint a látásból, és így inkább él a bölcsességben. Egy pogány mesterről mondják, hogy amikor haldoklott, a tanítványai egy magas művészetről beszélgettek előtte, és még így haldokolva is felvetette a fejét, odafigyelt és ezt mondta: „Ah, hadd tanuljam még meg ezt a művészetet, hogy benne örökre örvendezzek!” A hallás inkább befelé visz, míg a látás ezzel ellentétben inkább kifelé mutat, legalábbis a látás tevékenysége önmagában. És ezért leszünk az örök életben sokkal boldogabbak a hallás erejéből, mit a látásból. Mert az örök igen meghallásának folyamata *bennem* van, a látás tevékenysége azonban tőlem elfelé halad; és a hallást *elszenvedem*, míg a látást én magam *végzem*.

A boldogságunk azonban nem a működésünkben rejlik, hanem abban, hogy Istent elszenvedjük. Mert amennyivel nemesebb Isten a teremtménynél, annyival nemesebb Isten működése is az enyémnél. Igen, mérhetetlen szeretetéből Isten a mi boldogságunkat az elszenvedésbe helyezte; mert többet szenvedünk el, mint amennyit tevékenykedünk, és hasonlíthatatlanul többet fogadunk be, mint amennyit adunk. Minden adomány egy új adományra való fogékonyságot követel, igen, egy nagyobb adományra való fogékonyságot; minden isteni adomány kitágítja a fogadókészséget és a vágyat arra, egy még magasabb rendű

---

⁸ „Ne gondoljátok, hogy békét jöttem hozni a földre. Nem békét jöttem hozni, hanem kardot. Azért jöttem, hogy szembe állítsam az embert apjával, a leányt anyjával, a menyet anyósával. Az embernek a tulajdon családja lesz az ellensége.” (*Máté evangélium* 10,34-36.)

⁹ „...és mutatta nektek nagyságát. Magasztaljátok minden élő előtt, mert ő a mi Urunk és ő a mi Istenünk, ő a mi atyánk, és ő az Isten mindörökké.” (*Tóbiás könyve* 13,4)

és egy nagyobb befogadására. Ezért mondja néhány mester, hogy *ebben* válik a lélek Istennel egyenrangúvá. Mert amilyen határtalan Isten az adásban, olyan határtalan a lélek a vételben és az elfogadásban. És amilyen mindenható Isten a működésben, olyan mélységesen mély a lélek az elszenvetésben; és ezért formálódik át Istennel Istenbe. Istennek működnie kell, a léleknek pedig elszenvetnie; Istennek önmagát a lélekben kell megismernie és szeretnie. A léleknek azonban Isten megismerésével kell megismernie és Isten szeretetével kell szeretnie. És ezért sokkal boldogabb a lélek mindazáltal, ami Istené, mint azáltal, ami a sajátja, és ezért van az, hogy boldogsága sokkal inkább Isten működésében áll, mintsem sajátjában.

Szent Dénest kérdezték a tanítványai, hogy Timóteus miért szárnyalja túl őket a tökéletességben. Erre mondta ezt Dionüsziosz: Timóteus egy Istent elszenvető ember. Ha ezt valaki jól értené, minden embert túlszárnyalna.

A nem-tudás tehát *ily módon* nem hiány, hanem a te legfőbb tökéletességed, és az elszenvetésed *ily módon* a legmagasabb munkád. Így hát ezen a módon kell minden tevékenységedtől elszakadnod és minden erődet a hallgatásba belevinned, ha ezt a születést önmagadban valóban meg akarod tapasztalni. Ha meg akarod találni a megszületett királyt, akkor minden egyéb dolgot el kell hagynod és magad mögé kell dobnod, amit csak ezen kívül találsz.

Azért, hogy mindent elhagyjunk és letegyünk, ami ennek a megszületett királynak nem tetsző, ehhez segítsen az, aki azért lett *embergyermek*, hogy mi *Isten-gyermekké* lehessünk.

Ámen.